

Opinies over de monarchie en republiek

Rapport Ipsos I&O

www.ipsos-publiek.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O

Zuiderval 70

7543 EZ Enschede

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

Amstelveenseweg 760

1081 JK Amsterdam

Ericssonstraat 2

5121 ML Rijen

Rapportnummer

2026/19

Datum

februari 2026

Opdrachtgever

Republiek

Auteurs

Asher van der Schelde

Femke de Boer

Maartje van de Koppel

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Meerderheid pro-koningshuis, ondanks kritiek op kosten	4
Meeste Nederlanders blijven voor monarchie	4
Voorstanders willen traditie behouden en vrezen voor presidentieel systeem	5
Tegenstanders klagen over kosten	5
Helft Nederlanders vindt dat kosten omlaag moeten	5
Drie op tien noemt erfopvolging 'niet van deze tijd'	5
Onderzoeksverantwoording	5
1 Willen Nederlanders een republiek of monarchie?	6
1.1 Meeste Nederlanders steunen behoud monarchie	6
1.2 Centrumrechtse kiezers meest koningsgezind	9
1.3 Jongeren pleiten relatief vaak voor republiek	9
2 Attitudes t.o.v. de monarchie	10
2.1 Zes op tien hebben vertrouwen in Willem-Alexander als staatshoofd	10
2.2 Nipte meerderheid waardeert traditie van kroonopvolging	10
2.3 Ouderen vinden traditie belangrijker	11
2.4 Helft pleit voor minder uitgaven	12
2.5 Nederlander wil geen president met politieke macht	13
2.6 Discussie omtrent koningshuis speelt geringe rol bij stemkeuze	14

Meerderheid pro-koningshuis, ondanks kritiek op kosten

Republiek is een Nederlandse vereniging die pleit voor het opheffen van de monarchie en het installeren van een republiek in Nederland. Om de publieke opinie ten aanzien van dit onderwerp te meten voerde Ipsos I&O in december 2025 een kort, representatief opinieonderzoek uit in opdracht van Republiek.

Meeste Nederlanders blijven voor monarchie

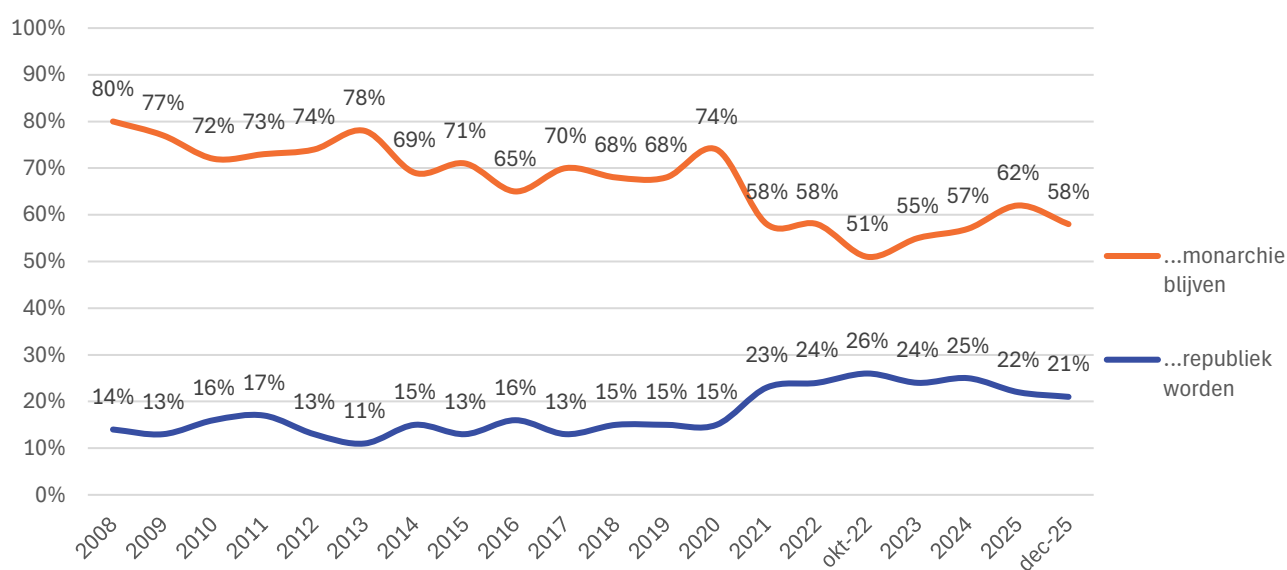
Zes op de tien (58%) Nederlanders zijn voorstander van het behoud van de monarchie, terwijl 21 procent pleit voor een overgang naar een republiek. Deze uitkomsten zijn in lijn met eerder Ipsos I&O-onderzoek naar dit thema in opdracht van NOS.

In 2008 steunden acht op tien Nederlanders de monarchie nog. Na een langzame afname van steun daalde het draagvlak voor de monarchie fors in 2021. Destijds kon de monarchie rekenen op de steun van 58 procent van de bevolking. Deze daling¹ werd o.a. veroorzaakt door onvrede over een reis van de Oranjes naar Griekenland tijdens een landelijke lockdown. In de jaren die daarop volgden is de steun voor de monarchie relatief stabiel tussen de 51 en 62 procent.²

Figuur 1: Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen staatshoofd?

Eerdere metingen in het voorjaar in opdracht van NOS, afgezien van oktober 2022 (toen ook voor Republiek).

Basis: allen (n=1.165)

¹ Koningsdag-enquête: vertrouwen in koning Willem-Alexander verder gedaald

² Koningsdagonderzoek 2025

Voorstanders willen traditie behouden en vrezen voor presidentieel systeem

Voorstanders van de monarchie waarderen deze traditie en zien het koningshuis als een stabiele factor in onrustige tijden, zo blijkt uit een analyse van open antwoorden. Ook is het zo dat een groot deel van de voorstanders vooral vreest voor een presidentieel systeem. Hierbij verwijzen zij relatief vaak naar het voorbeeld van Donald Trump in de Verenigde Staten, wat als schrikbeeld wordt gezien.

Tegenstanders klagen over kosten

Ook republikeinen vroegen we middels een open antwoord uit te leggen waarom ze voor de republiek en tegen de monarchie zijn. Tegenstanders van het koningshuis vinden de monarchie vooral te duur. Ook vindt een deel het ondemocratisch dat de opvolging erfelijk is geregeld.

Helft Nederlanders vindt dat kosten omlaag moeten

Niet alleen voorstanders van de republiek vinden het koningshuis te duur. In totaal vindt 52 procent van de bevolking dat er minder geld naar de monarchie moet. Een willekeurige helft van de steekproef informeerden we over de werkelijke kosten.³ Deze groep zegt in 61 procent van de gevallen dat de kosten omlaag moeten.

Drie op tien noemen erfopvolging ‘niet van deze tijd’

De rol van het staatshoofd is in Nederland erfelijk geregeld. Drie op de tien (29%) Nederlanders vinden deze regeling niet meer van deze tijd. Jongeren vinden dit net zo vaak als ouderen. Daar staat tegenover dat een meerderheid van 54 procent erfopvolging juist een ‘mooie traditie’ noemt.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 12 december tot en met maandagochtend 15 december. Ipsos I&O voerde dit onderzoek uit in opdracht van Republiek. In totaal werkten 1.165 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 102) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

³ De totale kosten in relatie tot het Koninklijk Huis bedragen 81,1 miljoen euro op jaarbasis. Zie: [Begroting van de Koning | Financiën Koninklijk Huis](#) | [Het Koninklijk Huis](#)

1 Willen Nederlanders een republiek of monarchie?

1.1 Meeste Nederlanders steunen behoud monarchie

Sinds 2008 onderzoekt Ipsos I&O in opdracht van NOS de steun voor de monarchie en de republiek (in oktober 2022 stelden we deze vraag ook in opdracht van Republiek).

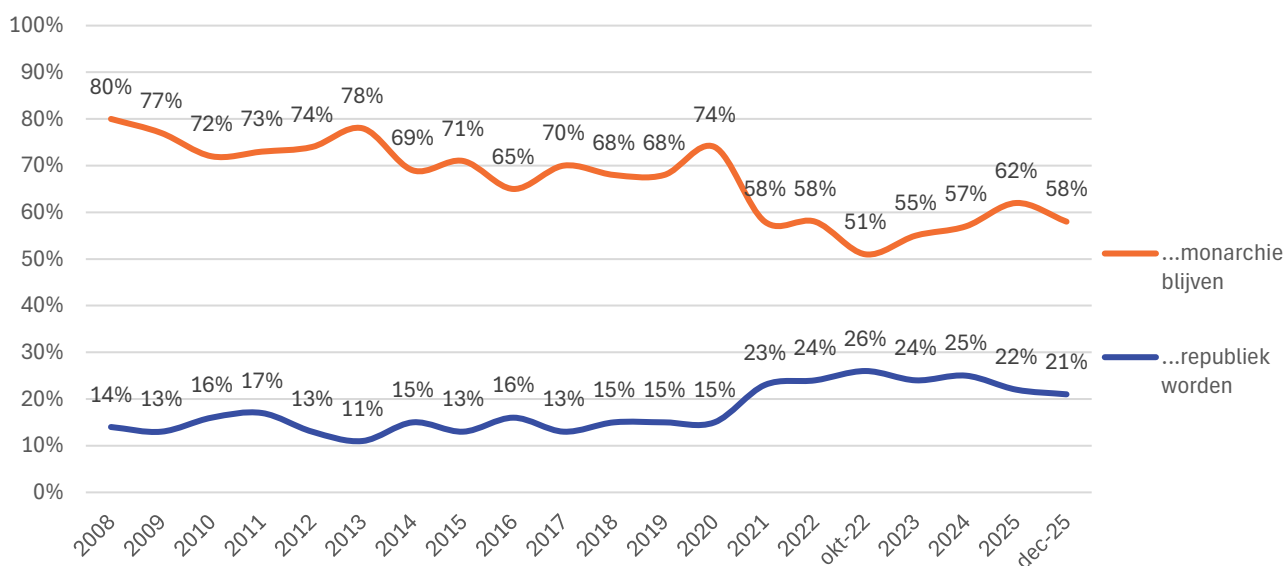
Bij de eerste meting steunden acht op tien Nederlanders de monarchie. Dit percentage nam mondjesmaat af tot en met 2019 (68%). Na een korte opleving in 2020 (74%), nam de steun fors af in 2021. Destijds kon de monarchie rekenen op de steun van 58 procent van de bevolking. Deze daling werd o.a. veroorzaakt door onvrede over een reis van de Oranjes naar Griekenland tijdens een landelijke lockdown.

In de jaren die daarop volgden is de steun voor de monarchie relatief stabiel tussen de 51 en 62 procent. Een op vijf (21%) Nederlanders vindt dat Nederland een republiek moet worden. Net zoveel mensen (21%) hebben geen voorkeur voor een monarchie of republiek.

Figuur 1.1: Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen staatshoofd?

Eerdere metingen in het voorjaar in opdracht van NOS, afgezien van oktober 2022 (toen ook voor Republiek).

Basis: allen (n=1.165)

Waarom is men voor de monarchie?

Nederlanders die voor het behoud van de monarchie zijn vroegen we dit toe te lichten. Hieronder vatten we de meest voorkomende thema's samen, geïllustreerd met een aantal citaten van respondenten.

Stabiliteit en continuïteit. Veel respondenten die voorstander zijn van de monarchie, zien de monarchie als een stabiele factor in politiek onrustige tijden:

"De monarchie is een stabiele factor in ons land"

"Het heeft iets heel geruststellends dat een vertrouwd en verstandig persoon Nederland vertegenwoordigt, los van de politieke chaos"

"Het koninklijk huis is zo'n beetje het enige dat stabiel blijft in de snel veranderende politiek"

Angst voor presidentieel alternatief. Vaak wordt verwezen naar slechte ervaringen met presidenten elders:

"Alles beter dan een president. Koningshuis brengt genoeg op en is betrouwbaar"

"Moet er niet aan denken, dat een man als Trump of Wilders ons land moet vertegenwoordigen"

"Dan geen kans op een president a la Poetin, Trump, Erdogan etc etc etc"

Internationaal visitekaartje en economisch belang. Door sommigen wordt de koning gezien als belangrijk voor handel en diplomatie:

"De koning neemt bij staatsbezoeken een flinke delegatie mee die economische belangen van Nederland kan versterken"

"Het koningshuis opent handelsopties die lastiger te bewerkstelligen zijn zonder monarchie"

"Goede vertegenwoordiging in het buitenland"

Traditie en Nederlandse identiteit. Het behouden van tradities wordt veel genoemd:

"Dat is al honderden jaren zo. Alle tradities worden in dit land om zeep geholpen. Laten we alsjeblieft de monarchie overeind houden"

"Hoort bij Nederland"

"De Nederlandse cultuur en tradities staan steeds meer onder druk. De monarchie zorgt nog voor een beetje verbondenheid en nationaal gevoel"

Verbindende, apolitieke factor. Men waardeert de koning als neutraal symbool boven de partijen:

"De koning heeft een extra cachet aan Nederland, heeft een goede ceremoniële en PR functie"

"Een gekozen president is altijd politiek gekleurd. We zijn meer gebaat bij een neutraal staatshoofd"

"Omdat de koning altijd onafhankelijk is van de partijen en daarmee een verbindende rol heeft"

Financieel argument. Velen stellen dat een republiek niet goedkoper is:

"Een republiek is altijd duurder"

"Een president kost ook vast veel"

"Presidentsverkiezingen kosten nog meer geld"

Waarom is men voor een republiek?

Ook de republikeinse Nederlanders vroegen we waarom ze voorstander van deze staatsvorm zijn.

Financiële bezwaren. Het kostenargument is onder voorstanders van de republiek het meest gebruikte argument. Ze vinden het Koningshuis te duur.

"Koningshuis kost veel te veel geld"

"Het kost een heleboel geld voor een symbolische titel waar niemand wat aan heeft"

"Koningshuis is 1 grote wassen neus met een gigantische kostenpost"

"De burger moet op een houtje bijten om de koningshuis vet te mesten"

Democratisch tekort. Anderen bekritiseren het ondemocratische karakter van erfopvolging:

"Als Nederland een Republiek is kan de bevolking kiezen wie ze als staatshoofd willen hebben"

"De grootste prestatie van een erfelijke koning is de geboorte"

"Monarchie is niet democratisch: we hebben niets te kiezen als volk"

Niet meer van deze tijd. Een deel van de voorstanders van een republiek vinden het koningshuis achterhaald.

"Een koning hebben is van eeuwen terug!"

"Het is Middeleeuws dat Koningshuis!"

"Monarchie is ontzettend achterhaald"

Gebrek aan toegevoegde waarde. Anderen zien simpelweg geen meerwaarde in de monarchie:

"De koning heeft geen functie"

"Een koning is alleen ceremonieel en voegt niets toe"

"Het koningshuis voegt niets toe aan ons land"

"Koning heb je geen bal aan. Doet letterlijk niks voor het volk"

Ongelijkheid en privileges. De speciale status van de koninklijke familie als onrechtvaardig ervaren:

"Het is mega oneerlijk voor alle andere inwoners van Nederland"

"Niemand is beter dan een ander"

"Teveel privileges"

"Oneerlijk dat een familie rijk en machtig is door geboorterecht"

Persoonlijke kritiek op huidige koningshuis. Een klein deel heeft specifieke kritiek op Willem-Alexander en Máxima:

"Onze koning heeft bovendien geen boodschap aan het volk (bijvoorbeeld vliegen naar Griekenland)"

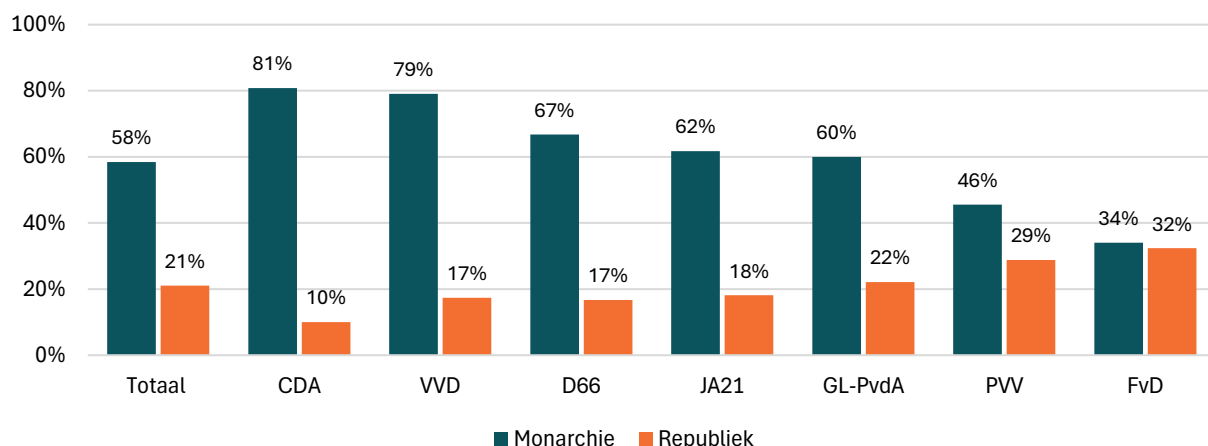
"De koningin beledigt het Nederlandse volk door na ruim 20 jaar nog steeds gebrekkig Nederlands te spreken"

"Huidige koning heb je niks aan, heeft het verpest voor de volgende generaties"

1.2 Centrumrechtse kiezers meest koningsgezind

Kiezers van CDA (81%) en VVD (79%) vinden het vaakst dat Nederland een monarchie moet blijven. Ook onder D66-kiezers is veel steun voor het koningshuis. Kiezers aan de meest rechterkant van het spectrum (PVV en FvD) zijn het minst koningsgezind en vinden het vaakst dat Nederland een republiek moet worden.

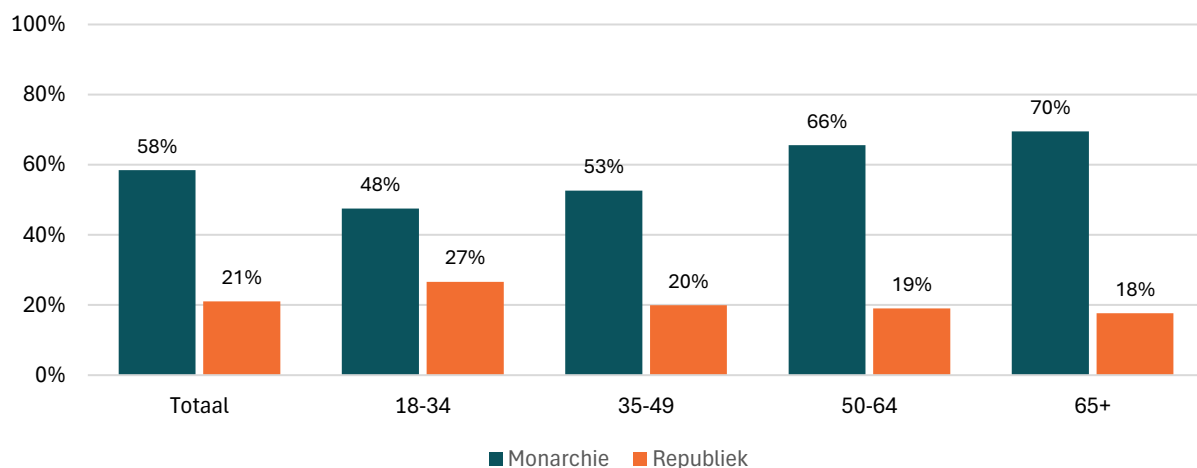
Figuur 1.2: Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen staatshoofd? Uitgesplitst naar huidige stemvoorkeur. Basis: allen (n=1.165)

1.3 Jongeren pleiten relatief vaak voor republiek

Ouderen (65+) vinden het vaakst dat Nederland een monarchie moet blijven (70%), slechts een klein deel van deze groep vindt dat Nederland een republiek moet worden (18%). Jongvolwassen Nederlanders (18-34 jaar) zijn relatief vaak voorstander van een republiek (27%). Desalniettemin pleit een grotere groep jongvolwassenen (48%) voor het behoud van de monarchie.

Figuur 1.3: Wat is volgens u het beste: dat Nederland een monarchie blijft of dat het een republiek wordt met een gekozen staatshoofd? Uitgesplitst naar leeftijd. Basis: allen (n=1.165)

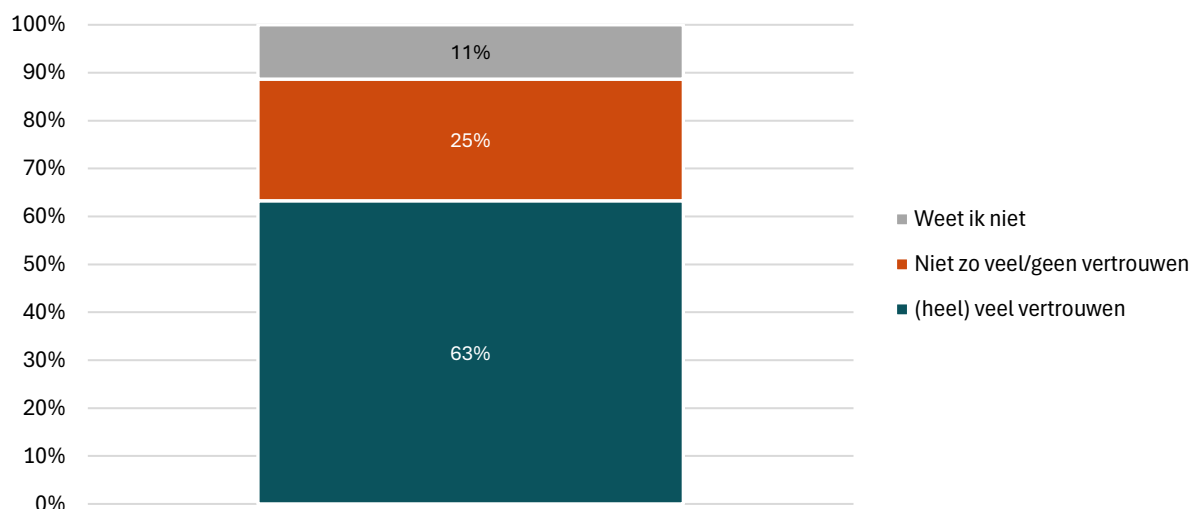

2 Attitudes ten aanzien van de monarchie

2.1 Zes op tien hebben vertrouwen in Willem-Alexander als staatshoofd

Zes op tien (63%) Nederlanders hebben vertrouwen in Koning Willem-Alexander als staatshoofd van Nederland. Een kwart (25%) heeft dit niet.

Figuur 2.1: Hoe veel of hoe weinig vertrouwen heeft u in koning Willem-Alexander als staatshoofd van Nederland? Basis: allen (n=1.165)

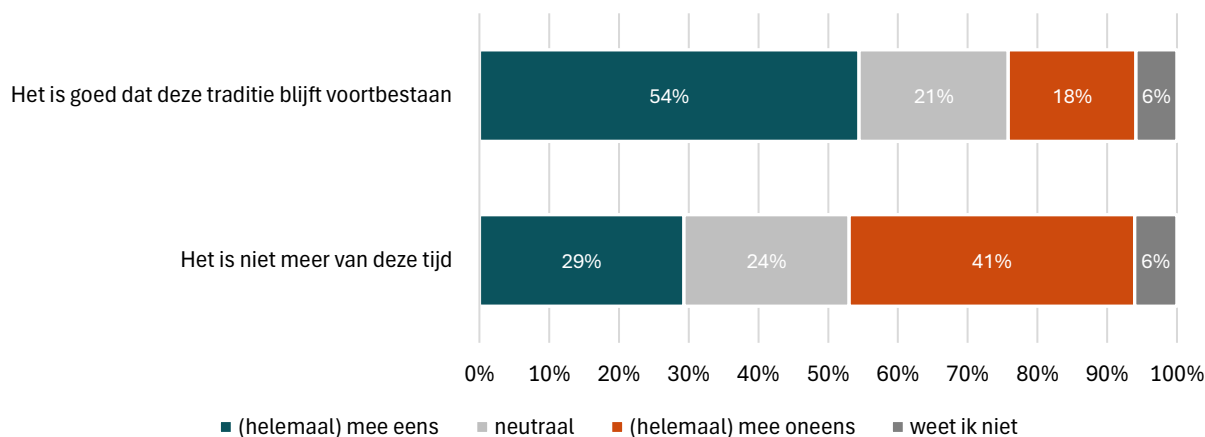

2.2 Nippte meerderheid waardeert traditie van kroonopvolging

In Nederland is het momenteel zo dat het oudste kind van de koning(in) automatisch de troonopvolger wordt.

De helft van de Nederlanders (54%) is van mening dat deze automatische troonopvolging een traditie is die moet blijven voortbestaan. Een kleiner deel (29%) vindt dat de automatische troonopvolging niet meer van deze tijd is.

Figuur 2.2: In Nederland wordt het oudste kind van de koning(in) automatisch troonopvolger. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? Basis: allen (n=1.165)

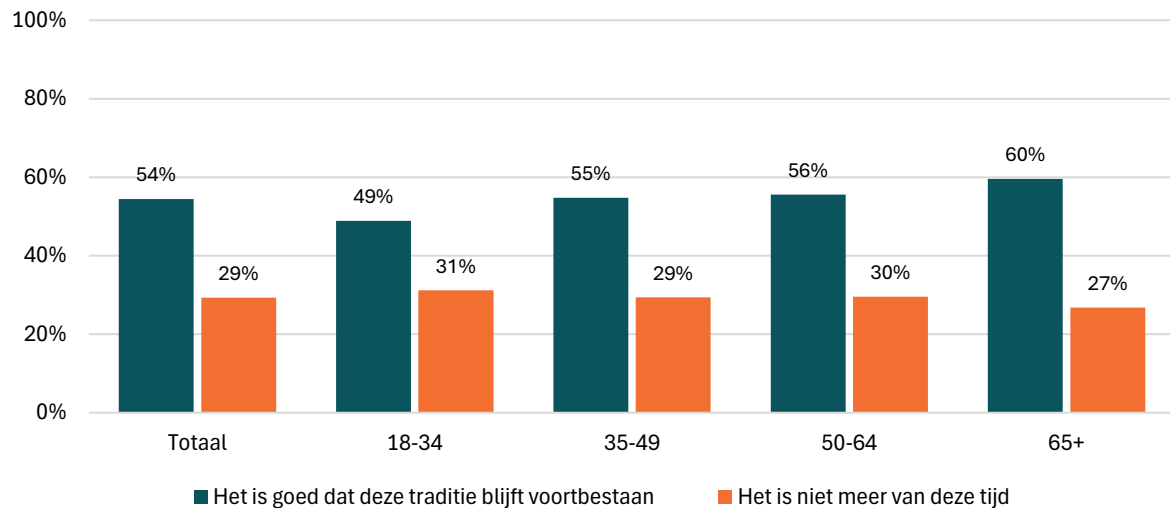
2.3 Ouderen vinden traditie belangrijker

Ouderen (65+) vinden het vaakst dat de automatische troonopvolging een goede traditie is (60%). Maar, ook bij jongvolwassen Nederlanders (18-34 jaar) is de overheersende mening dat de automatische troonopvolging moet voortbestaan (49%). Binnen alle groepen vindt ongeveer een op de drie dat de automatische troonopvolging niet meer van deze tijd is.

Figuur 2.3: % eens met stellingen

‘In Nederland is het nu dat zo dat het oudste kind van de koning(in) automatisch troonopvolger wordt. In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen hierover?’

Basis: allen (n=1.165)

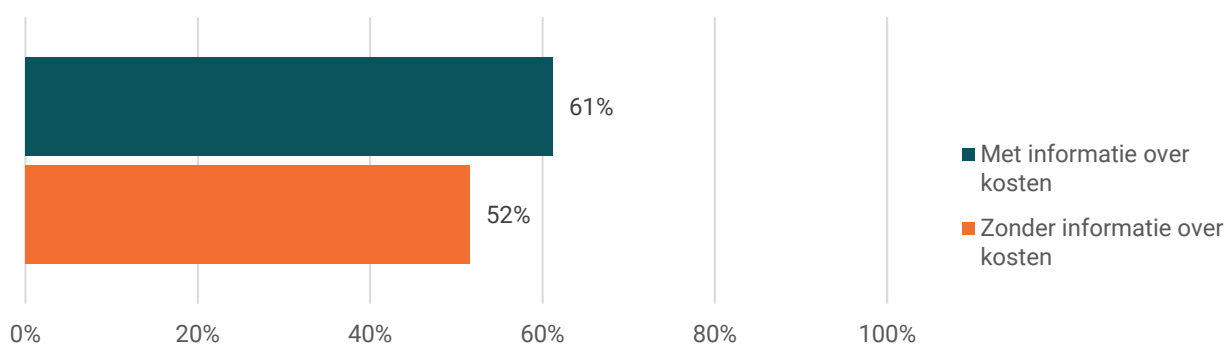
2.4 Helft pleit voor minder uitgaven

De totale jaarlijkse kosten van het Koninklijk Huis bedragen 81,9 miljoen euro.⁴ Hier informeerden we de helft van de steekproef over. Vervolgens legden we aan de gehele steekproef de volgende stelling voor: *er moet minder geld worden uitgegeven aan de monarchie*. Door de antwoorden van beide groepen te vergelijken, meten we het effect van de toegevoegde informatie.

Degenen die deze informatie niet kregen vinden in 52 procent van de gevallen dat er te veel geld wordt uitgegeven aan de monarchie. De groep met extra informatie is deze mening iets vaker toegedaan (61%).

Figuur 2.4: % eens met “er moet minder geld worden uitgegeven aan de monarchie”

Basis: allen (n=1.165).

Vervolgens kregen alle respondenten de volgende tekst voorgelegd:

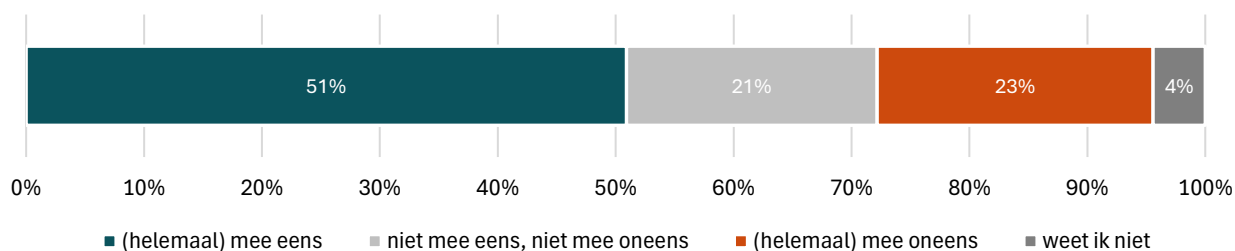
Elk jaar staat in de Rijksbegroting hoeveel geld het Koninklijk Huis krijgt. De Rijksbegroting is een overzicht van alle inkomsten en uitgaven van de overheid. De Algemene Rekenkamer controleert dit geld. Iedereen kan online zien hoe veel geld de koning ontvangt van de overheid. Waar hij zijn geld aan uitgeeft is niet precies te zien.

En legden we de volgende stelling voor: *De koning moet precies laten zien waar hij geld aan verdient en waar hij geld aan uitgeeft*. De helft (51%) kan zich vinden in de stelling. Voor een kwart (23%) hoeft dit niet.

⁴ De begroting van de Koning bedraagt 60,8 miljoen. Andere begrotingen binnen de Rijksbegroting in relatie tot het Koningschap (ter beschikking stellen paleizen/huisvesting, staatsbezoeken en De Groene Draeck) kosten gezamenlijk 21,1 miljoen per jaar.

Figuur 2.5: De koning moet precies laten zien waar hij geld aan verdient en waar hij geld aan uitgeeft

Basis: allen (n=1.165)

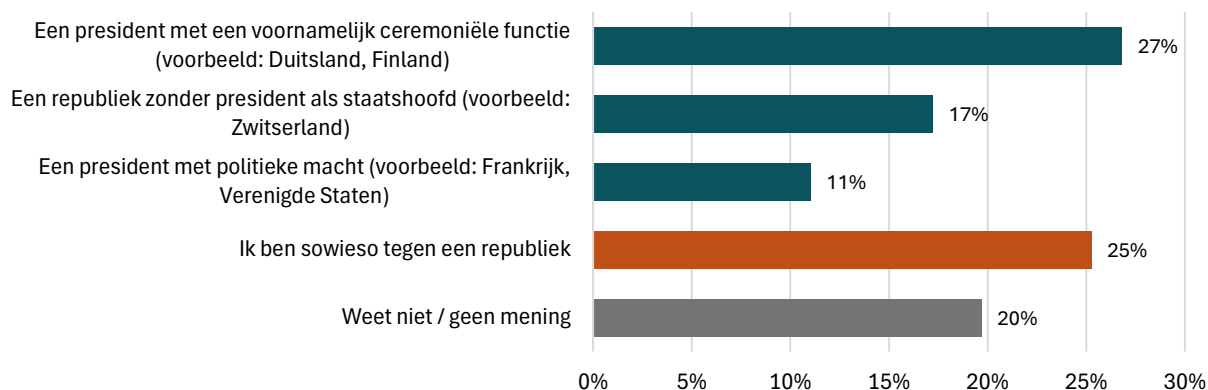
2.5 Nederlander wil geen president met politieke macht

Als Nederland een republiek zou worden heeft een kwart (27%) het liefst dat er een president zou zijn met een voornamelijk ceremoniële functie, zoals in Duitsland het geval is. Kleinere groepen pleiten voor een republiek naar Zwitsers model (zonder president als staatshoofd, 17%) of het Frans/Amerikaanse model waarbij de president politieke macht heeft (11%).

Een kwart zegt (25%) sowieso tegen een republiek te zijn en een vijfde heeft geen mening.

Figuur 2.6: Een republiek kan op verschillende manieren een president hebben. Stel, Nederland is in plaats van een monarchie, een republiek. Welke presidentsvorm heeft dan uw voorkeur?

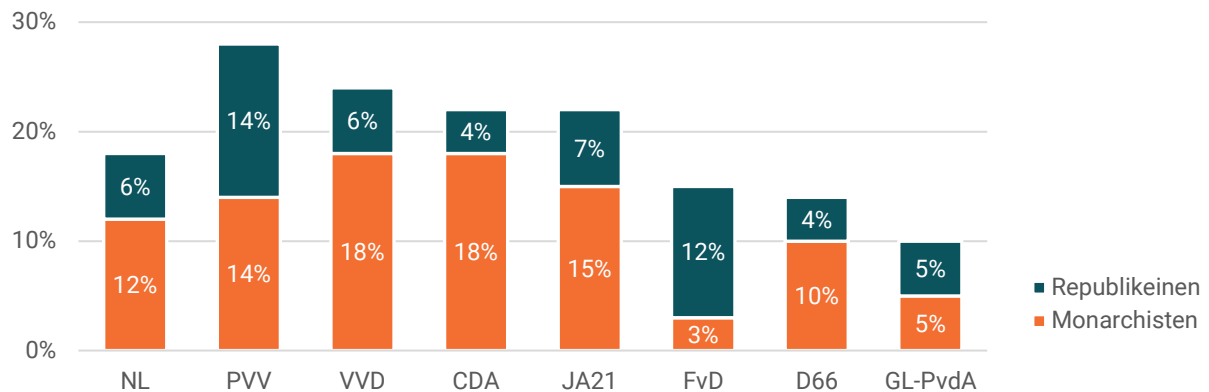
Basis: allen (n=1.165)

2.6 Discussie omtrent koningshuis speelt geringe rol bij stemkeuze

Desgevraagd stelt achttien procent dat het thema ‘monarchie of republiek’ belangrijk is bij het bepalen van hun stem.⁵ Dit zijn twee keer zo vaak mensen die voor de monarchie zijn (12%) dan mensen die voor een republiek zijn (6%). Kiezers van PVV stellen in 28 procent van de gevallen dat dit thema een rol speelt, dit zijn net zo vaak Nederlanders die voor de monarchie zijn als Nederlanders die voor de republiek zijn.

Figuur 2.7: Sommige partijen zijn voor het koningshuis, andere partijen zijn juist voor een republiek. In hoeverre is voor u het thema ‘monarchie of republiek’ belangrijk of onbelangrijk in het bepalen van uw stem bij de Tweede Kamerverkiezingen? Basis: allen (n=1.165)

⁵ Een kanttekening hierbij is dat een dergelijke directe manier van uitvragen (is onderwerp x belangrijk voor uw stemkeuze?) leidt tot relatief hoge scores.

Contactgegevens

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede
053 - 200 52 00

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 – 308 48 00

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam
020 - 607 07 07

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen
020-607 07 07

